EUROPOS SĄJUNGOS
TEISINGUMO TEISMAS

Teisingumo Teismo sprendimas
byloje C-698/23 P | *EDAPP / Parlamentas ir Taryba*

Pranešimas spaudai Nr. 165/26

2026 m. lapkričio 17 d., Liuksemburgas

Europolo tvarkomi asmens duomenys: Teisingumo Teismas patvirtino, kad Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno (EDAPP) ieškinys dėl Europolo reglamento pakeitimo yra nepriimtinas

Šio reglamento pereinamojo laikotarpio nuostatos, kurias EDAPP prašė panaikinti, nekeičia nei jo užduočių, nei įgaliojimų, todėl neturi tiesioginio poveikio jo teisinei padėčiai

Nustatęs, kad Europos Sąjungos teisėsaugos tarnybų bendradarbiavimo agentūra (Europolas) saugojo asmens duomenis, jų nesuskirsčiusi į kategorijas, kaip numatyta Sąjungos teisėje, Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas (EDPP) priėmė sprendimą, juo įpareigojo Europolą per nustatytą terminą suskirstyti asmens duomenis į kategorijas arba, jei to nepadarys, juos ištrinti. Po kelių mėnesių Sąjungos teisės aktų leidėjas priėmė pereinamojo laikotarpio nuostatas, leidžiančias tam tikromis sąlygomis toliau tvarkyti Europolo turimus duomenis.

Manydamas, kad šios nuostatos kelia grėsmę jo, kaip priežiūros institucijos, nepriklausomumui ir panaikina jo sprendimo poveikį, EDAPP paprašė Europos Sąjungos Bendrajame Teisme panaikinti minėtas nuostatas. Vis dėlto šis teismas atmetė jo ieškinį kaip nepriimtiną.

Šiandien priimtame sprendime Teisingumo Teismas patvirtino ieškinio nepriimtinumą: priešingai nei Sąjungos institucijos, EDAPP turi įrodyti savo teisę pareikšti ieškinį. Jis, be kita ko, turi įrodyti, kad ginčijamos nuostatos yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijusios. Teisingumo Teismas konstatavo, kad jos neturi jokios įtakos EDAPP pavestų užduočių pobūdžiui ir apimčiai, nes jomis nebuvo pakeistos nei jo teisės, nei pareigos, nei įgaliojimai. Jos taip pat nepakeitė EDAPP nepriklausomumo garantijų ir nepanaikino jo sprendimo dėl Europolo. Taigi ginčijamos nuostatos nedaro tiesioginio poveikio EDAPP teisinei padėčiai. Taigi Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad EDAPP ieškinys yra nepriimtinas.

2022 m. sausio 3 d., atlikęs tyrimą, Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas (EDAPP), atsakingas už tai, kad Sąjungos institucijos ir įstaigos laikytųsi duomenų apsaugos taisyklių, priėmė sprendimą dėl Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūros (Europolo).

Šis sprendimas buvo susijęs su Europolo vykdant veiklą gautų asmens duomenų saugojimu. Iš tiesų, nors tuo metu Europolo veiklą reglamentavęs reglamentas[1] leido jam rinkti ir analizuoti tokius duomenis, jis turėjo laikytis tam tikrų taisyklių, ypač susijusių su atitinkamų asmenų ir su jais susijusių asmens duomenų suskirstymu į kategorijas.

EDAPP konstatavo, kad Europolas nuolat saugo asmens duomenų rinkinius, neįvertinęs, ar duomenų subjektai patenka į šiame reglamente numatytas kategorijas. EDAPP nuomone, tokia praktika prieštaravo duomenų kiekio mažinimo ir duomenų saugojimo trukmės apribojimo taisyklėms. Taigi jis įpareigojo Europolą per šešis mėnesius suskirstyti naujai gautus duomenis į atitinkamas kategorijas, o jau turimus duomenis – per dvylika mėnesių. Pasibaigus šiems terminams, Europolas turėjo duomenis ištrinti.

2022 m. birželio 8 d. Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba iš dalies pakeitė Europolo reglamentą[2]. Visų pirma jie įtvirtino pereinamojo laikotarpio nuostatas[3], leidžiančias Europolui tam tikromis sąlygomis toliau tvarkyti duomenis, kurie jau buvo gauti vykdant nusikalstamų veikų tyrimus.

Manydamas, kad šiomis pereinamojo laikotarpio nuostatomis atgaline data buvo įteisinta jo nurodyta duomenų saugojimo

praktika ir *de facto* panaikintas 2022 m. sausio mėn. sprendimas, EDAPP kreipėsi į Europos Sąjungos Bendrąjį Teismą su prašymu jį panaikinti. Jo nuomone, Sąjungos teisės aktų leidėjo įsikišimas kelia grėsmę jo, kaip priežiūros institucijos, nepriklausomumui.

2023 m. rugsėjo 6 d. nutartimi[4] Bendrasis Teismas atmetė šį ieškinį kaip nepriimtiną. Jis nusprendė, kad EDAPP neturėjo teisės pareikšti ieškinio dėl ginčijamų pereinamojo laikotarpio nuostatų.

Tada EDAPP pateikė apeliacinį skundą Teisingumo Teismui, prašydamas panaikinti šią nutartį ir ginčijamas nuostatas.

Savo sprendime **Teisingumo Teismas atmetė šį apeliacinį skundą kaip nepagrįstą** ir patvirtino EDAPP Bendrajame Teisme pareikšto ieškinio nepriimtinumą.

Teisingumo Teismas priminė, kad, nors EDAPP yra nepriklausoma priežiūros institucija, **ji nėra Sąjungos institucija, kaip apibrėžta Sutartyse**[5]. Skirtingai, pavyzdžiui, nuo Europos Parlamento, Tarybos ar Europos Komisijos, Sutartys nesuteikia EDAPP teisės pareikšti ieškinį dėl Sąjungos akto panaikinimo be būtinybės įrodyti savo teisę pareikšti ieškinį.

Tokia EDAPP teisė pareikšti ieškinį taip pat neišplaukia iš institucinės pusiausvyros principo[6], kuriuo siekiama užtikrinti Sąjungos institucijų kompetencijos pasidalijimo sistemos laikymąsi. Iš tiesų šis principas netaikomas kitoms Sąjungos įstaigoms ir organams, išskyrus pačias institucijas.

Vis dėlto EDAPP turi **juridinio asmens** statusą. Todėl jis gali prašyti panaikinti Sąjungos aktą sąlygomis, numatytomis Sutartyse dėl juridinių asmenų pareikštų ieškinių dėl aktų panaikinimo[7]. Tam jis, be kita ko, turi įrodyti, kad ginčijamas aktas yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs. Sąlyga dėl tiesioginės sąsajos visų pirma reiškia, kad šis aktas turi daryti tiesioginį poveikį jo teisinei padėčiai.

Teisingumo Teismas konstatavo, kad ginčijamomis pereinamojo laikotarpio nuostatomis buvo pakeistos taisyklės, taikomos Europolo turimų duomenų tvarkymui. Tačiau jos neturėjo jokio poveikio EDAPP pavestų užduočių pobūdžiui ir apimčiai, nes nepakeitė jo teisių, pareigų ar įgaliojimų. Šiomis nuostatomis taip pat nebuvo pakeistos EDAPP nepriklausomumo garantijos ir nepanaikintas jos 2022 m. sausio 3 d. sprendimas. Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad iš procedūros, per kurią buvo priimtos ginčijamos pereinamojo laikotarpio nuostatos, nematyti nieko, kas galėtų turėti įtakos nepriklausomam EDAPP įgaliojimų įgyvendinimui.

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas patvirtino Bendrojo Teismo vertinimą, kad ginčijamos pereinamojo laikotarpio nuostatos nedaro tiesioginio poveikio EDAPP teisinei padėčiai. **Taigi Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai pripažino jos ieškinį nepriimtinu.**

PRIMINIMAS: Teisingumo Teismui galima paduoti apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo ar nutarties tik teisės klausimais. Paprastai sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo nesustabdomas. Jei apeliacinis skundas priimtinas ir pagrįstas, Teisingumo Teismas panaikina Bendrojo Teismo sprendimą. Teisingumo Teismas gali pats priimti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima padaryti. Priešingu atveju jis grąžina bylą Bendrajam Teismui, kuriam Teisingumo Teismo apeliacine tvarka priimtas sprendimas yra privalomas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo. Faktinės aplinkybės ir teisinis pagrindas pateikiami atsižvelgiant į reikšmingą laikotarpį, remiantis bylos medžiaga.

Visas sprendimo tekstas ir santrauka, jeigu rengiama, nuo paskelbimo dienos prieinami CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Stefaan van der Jeught ✆ (+352) 4303 2170.

Sprendimo paskelbimo posėdžio vaizdai prieinami „Curia Web TV“ ir „European Broadcasting Service“ ✆ (+32) 2 2964106.

Likite su mumis!

[1] 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/794 dėl Europos Sąjungos teisėsaugos tarnybų bendradarbiavimo agentūros (Europolo).

[2] 2022 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/991, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2016/794, kiek tai susiję su Europolo bendradarbiavimu su privačiais subjektais, Europolo atliekamu asmens duomenų tvarkymu padedant atlikti nusikalstamų veikų tyrimus ir Europolo vaidmeniu mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje.

[3] Reglamento 2016/794 74a ir 74b straipsniai, su pakeitimais, padarytais Reglamentu 2022/991.

[4] Byla *EDAPP / Parlamentas ir Taryba*, T-578/22 (žr. taip pat spaudos pranešimą Nr. 134/23).

[5] ESS 13 straipsnio 1 dalis. Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė, kad priimdamos Lisabonos sutartį valstybės narės sąmoningai nusprendė neįtraukti visų Sąjungos institucijų ar įstaigų, pavyzdžiui, EDAPP, į subjektų, galinčių prašyti panaikinti Sąjungos aktą be būtinybės įrodyti savo teisę pareikšti ieškinį, sąrašą.

[6] Kaip išaiškino Teisingumo Teismas 1990 m. gegužės 22 d. Sprendime *Parlamentas / Taryba*, C-70/88.

[7] Pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą.